Overdrachtsdocument werkgroepen Europa Regio Randstad

Aan de leden van de P4-werkgroepen/coordinatie overleg Europa 2019 – 2023

1. Inleiding

Provincies laten zich in Brussel in regionaal verband horen om Europese besluitvorming te kunnen beïnvloeden en aan te kunnen sluiten bij Europese subsidietrajecten. De vier Randstadprovincies Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Flevoland slaan hiertoe al meer dan 20 jaar de handen ineen onder de naam 'Regio Randstad'. De Regio Randstad is de vierde grootstedelijke regio van Europa, na Londen, Parijs en het Ruhrgebied. Het doel van de samenwerking in Brussel is het versterken van de concurrentiepositie van de Randstad in een integrerend Europa en het verbeteren van de leefkwaliteit in de Randstad.

Om als Provinciale Staten de kaderstellende, controlerende, informerende en volksvertegenwoordige taken bij dit Europese beleid uit te kunnen oefenen, kennen de vier Randstadprovincies sinds 2007 de (staten-) werkgroepen Europa (in de provincie Noord-Holland het Coördinatie Overleg Europa genoemd).

Taken werkgroepen Europa

In de praktijk betekent dit dat de werkgroepen Europa de volgende taken hebben:

- De werkgroep informeert de vakcommissies en Provinciale Staten over het door Gedeputeerde Staten te voeren Brusselse beleid zoals wordt voorgesteld in de Europastrategieën en de Jaarplannen van Gedeputeerde Staten. (informerend en kaderstellend)
- De werkgroep controleert of het beleid van Gedeputeerde Staten naar wens wordt uitgevoerd. (controlerend)
- De werkgroep informeert andere Statenleden over Europese Zaken door Europafora te organiseren alsmede door (twee)jaarlijks een informatief bezoek aan Brussel te regelen (informerend).

De werkgroepen Europa stond de afgelopen Statenperiode onder leiding van mevrouw mr. L. Bonnevits-de Jong (VVD, Zuid-Holland,) mevrouw H.Chidi (D66, Utrecht), de heer J. van Slooten (CDA, Flevoland) en de heer drs. J.P.M. van Straaten (CDA, Noord-Holland). Iedere werkgroep werd vanuit de eigen griffies ondersteund.

2. Terugblik: de activiteiten van de werkgroepen Europa in de periode 2016-2019

2.1 De Randstadstrategie

Gedeputeerde Staten van de vier randstadprovincies hebben aan het begin van de statenperiode de zogenaamde Randstadstrategie opgesteld. Deze strategie is voor de gedeputeerden de basis van de belangenbehartiging van de Provincie(s) in Brussel.

De Randstadstrategie schetst de beleidskaders van het te voeren Europees beleid voor de vier Randstadprovincies (Zuid- Holland, Noord-Holland, Utrecht en Flevoland) betreffende de slimme randstad, regionale economie en bereikbaarheid, circulaire economie en energie, agrofood en over milieu en ook nog natuur en water in Europa. Kortom de Randstadstrategie omvat de gemeenschappelijke prioriteiten van de Randstadprovincies voor beïnvloeding van beleid en regelgeving van de EU, en voor gebruikmaking van haar fondsen. Het document bepaalt daarmee tevens de kaders voor de werkzaamheden van de samenwerkende Randstadprovincies binnen het Huis van de Nederlandse Provincies (zie verderop) in Brussel.

De Randstadstrategie is opgesteld door Gedeputeerde Staten van de vier Randstadprovincies. De werkgroepen Europa van de vier Randstadprovincies bespreken, voordat zij de Randstadstrategie doorgeleiden naar hun eigen Provinciale Staten, de Randstadstrategie ook nog in een gezamenlijke vergadering. Na overeenstemming binnen de werkgroepen Europa – het P4-overleg – wordt de Randstadstrategie als Statenbesluit aan de Staten van de vier Randstadprovincies ter vaststelling voorgelegd.

2.2 Strategische Terug- en Vooruitblik Europa

Eind juni 2018 ontvingen de werkgroepen de 'Strategische Terug- en Vooruitblik Europa' opgesteld door de vier Gedeputeerde Staten. Hierin geeft de gezamenlijke vertegenwoordiging in Brussel een update van wat er in Brussel speelt én kijkt vooruit naar wat het jaar 2018 staat te gebeuren in Brussel.

2.3 Bezoek aan Brussel

De werkgroepen hebben deze Statenperiode werkbezoeken aan Brussel georganiseerd. Alle leden van Provinciale Staten Zuid-Holland, Flevoland, Noord-Holland en Utrecht worden hiervoor uitgenodigd. De werkgroepen hopen hiermee de kennis over Europees beleid en Europese wet- en regelgeving te vergroten.

In maart 2016 hebben de (werkgroep)leden met de andere P4-werkgroepen onder andere het Europees Parlement bezocht, kennis gemaakt met het Comité van de Regio's, een lobbyorganisatie bezocht en gesproken met de permanente vertegenwoordiger van de Nederlandse regering bij de EU.

De (werkgroep)leden van Zuid-Holland en Noord-Holland hebben in oktober 2017 een werkbezoek gebracht aan de open dagen van het Comité van de Regio's in Brussel. De (werkgroep)leden

hebben tijdens de Europese Week van de Regio's en Steden diverse workshops bezocht en deelgenomen aan netwerkbijeenkomsten van de Regio Randstad, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en van het Huis van de Nederlandse Provincies.

In oktober 2018 hebben de werkgroepen van de vier provincies wederom een bezoek gebracht aan de Europese Week van de Regio's en Steden van de Europese Commissie i.s.m. het Comité van de Regio's in Brussel en hier verschillende workshops bezocht. Zo'n 45 Statenleden uit de vier provincies namen tevens deel aan een dagvullend door de Regio Randstad georganiseerd inhoudelijk programma waarbij diverse sprekers hun licht lieten schijnen over actuele Europese dossiers die voor de Regio Randstad prioritair zijn. Tot slot hebben de leden deelgenomen aan het Randstadbuffet bij het Huis van de Nederlandse Provincies én aan het IPO jaarcongres dat dat jaar voor het eerst in Brussel plaatsvond en waarbij Eerste Vicevoorzitter van de Europese Commissie Frans Timmermans één van de key-note speakers was.

2.4 Europafora

De werkgroepen Europa van de vier Randstadprovincies organiseren beurtelings een symposium over een actueel Europees onderwerp. Deze symposia zijn toegankelijk voor alle Statenleden van de Randstadprovincies en worden doorgaans goed bezocht. De afgelopen jaren waren er Europafora over de Urban Agenda, Circulaire Economie, Sociaal Cohesiebeleid en Gezonde lucht.

De werkgroep Europa van Provinciale Staten Zuid-Holland organiseerde begin september 2016 een goed bezocht symposium voor de statenleden van de vier Randstadprovincies over de Urban Agenda van de EU. 72% van alle Europeanen woont in steden. Dit brengt complexe uitdagingen in verband met milieu, vervoer en sociale cohesie met zich. Het doel van de Urban Agenda is het aanpakken van deze uitdagingen. Nico Beets, speciaal gezant voor de Europese Urban Agenda, heeft op het symposium hierover gesproken. Fenna Beeksmans en Lisanne Vis-Boer van Europa Decentraal spraken vervolgens over het Rapport Bridge. Het rapport Bridge gaat over Europeesrechtelijke vraagstukken die bij decentrale overheden spelen.

De commissie Europa van de Provincie Noord-Holland organiseerde in het voorjaar van 2017 een interessant Europees Forum over Circulaire economie. Circulaire economie is een thema dat in zeer korte tijd hoog op de beleidsagenda's van overheden is gekomen, en waarop ook vanuit creatieve bedrijven en onderzoeksinstellingen een grote innovatieslag plaatsvindt. De transitie van een lineaire naar een circulaire economie vergt een systeemverandering op fundamenteel niveau. De maatschappelijke voordelen lijken veelbelovend en voor Nederlandse bedrijven ontstaan grote nieuwe kansen, maar tegelijkertijd stelt deze economie ons voor nieuwe uitdagingen.
Gesproken werd door gedeputeerde Loggen uit Noord-Holland, Jacqueline Cramer (ambassadeur circulaire economie metropoolregio Amsterdam), vier ondernemers die in Noord-Holland actief zijn met circulaire economie (HVC, Rigo Verffabriek, Stone Cycling en het samenwerkingsverband Exter, TU Delft en UvA.) Verder waren er panelgesprekken met Europarlementariër Gerbrandy (D66), Gedeputeerde Jack van der Hoek.

De werkgroep Europa van de Provincie Flevoland organiseerde in 2018 een forum over het Europees Sociaal Cohesiebeleid. Met € 352 miljard is het Europees cohesiebeleid één van de grootste begrotingsposten van de EU-begroting. Toch is de term cohesiebeleid niet breed bekend. Dat terwijl het geld bedoeld is voor regionale ontwikkeling en bestemd is voor de regio's en steden. Maar intussen staat het budget onder druk. De Brexit, internationale veiligheid en migratie vragen om een herschikking van het EU-budget. De provincies zetten zich in Brussel en Den Haag in voor een sterk Europees investeringsbeleid, ook voor na 2020, zodat blijvend ingezet kan worden op economische groei. De discussie over Europees cohesiebeleid is zeer actueel nu de onderhandelingen over de Europese begroting na 2020 gaande is. 'Niet alleen de armste regio's van Europa, maar ook Nederlandse steden en provincies hebben baat bij het "cohesiebeleid" van de Europese Unie', aldus Corina Crețu, Eurocommissaris voor Regionaal beleid recentelijk in de Volkskrant. Experts zullen vanuit verschillende perspectieven actuele ontwikkelingen, kansen en risico's op Europees, wetenschappelijk en nationaal-regionaal niveau bespreken.

Op 15 januari 2019 is er door de werkgroep Europa van de Provincie Utrecht een Europaforum georganiseerd over gezonde lucht. Het doel van de bijeenkomst was om met elkaar van gedachten te wisselen over de diverse thema's die samenhangen met luchtkwaliteit en hoe alle betrokken partijen daarbij een rol bij kunnen spelen.
Utrechtste Voorzitter Hayat Chidi opende de bijeenkomst. De Utrechtse Gedeputeerde Mariëtte Pennarts heeft vervolgens een toelichting gegeven op de Cocreatie en Uitvoeringsagenda Gezonde Lucht. Daarna is er een toelichting over het Nationale en Europese speelveld gegeven door de heer René Korenromp van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (projectleider Schone Lucht Akkoord). Vervolgens hebben de aanwezigen deel kunnen nemen aan twee van de vier tafelsessies naar keuze; 1) een tafelsessie over Mobiliteit (incl. binnenvaart) met een inleiding door EICB, 2) een tafelsessie over Landbouw met een inleiding door Foodvalley, 3) een tafelsessie over Consumenten (Houtrook) met een inleiding door Longfonds en 4) een tafelsessie over Klimaat en duurzaamheid met een inleiding van het KNMI.

2.5 Overige zaken

Gesprekken met de gedeputeerde

De gedeputeerden met de portefeuille Europese zaken wordt door de griffies altijd uitgenodigd om aanwezig te zijn bij vergaderingen in P4-verband om toelichting te geven op de uitvoering van de strategie en om toelichting te geven op belangrijke actualiteiten met een Europese dimensie. Bij verhindering van de portefeuillehouder wordt hij/zij vervangen door een van de andere gedeputeerden of door zijn/haar ambtenaren.

Voorzittersbijeenkomsten

Deze Statenperiode is de gewoonte om als voorzitters van de werkgroepen Europa van de Randstadprovincies bijeen te komen nieuw leven ingeblazen. Eind september 2017 hebben de voorzitters van de werkgroepen Europa van de vier Randstadprovincies met elkaar gesproken over mogelijke activiteiten van de werkgroepen in P4-verband voor de resterende Statenperiode. Hier waren

de griffiers/statenadviseurs van de werkgroepen bij aanwezig. Een tweede voorzittersbijeenkomst heeft plaatsgevonden in januari 2019 om dit overdrachtsdocument te bespreken.

3. Huis van de Nederlandse Provincies

"De twaalf Nederlandse provincies en het Interprovinciaal Overleg (IPO) stichtten in 2000 het Huis van de Nederlandse Provincies (HNP) in Brussel. Voor een stevige en effectieve positionering en vertegenwoordiging in Brussel is het van cruciaal belang om samen te werken en om zo proactief mogelijk te handelen. Het HNP vervult als vooruitgeschoven post een signalerende functie en is een platform voor de gezamenlijke belangenbehartiging van de provincies en het IPO in Brussel. Het Huis van de Nederlandse Provincies zet zich in om zo vroeg mogelijk input te leveren in Brussel.

De provincies hebben zich in het HNP georganiseerd in vier regio's: Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN), Oost-Nederland, Regio Randstad en Zuid-Nederland. Voor verschillende inhoudelijke dossiers zijn teams samengesteld waarin elk landsdeel wordt vertegenwoordigd.

Door samen op te trekken in Brussel streven de provincies naar het tot stand brengen van synergie op de volgende terreinen: belangenbehartiging, signalering, informatie en advisering.
Het HNP heeft de volgende doelstellingen gedefinieerd:

- verbeteren van de contacten van de Nederlandse provincies met de Europese instellingen, de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging (PV) bij de EU en andere regionale bureaus in Brussel;
- synergie tot stand brengen tussen de NL regio's om te komen tot een efficiënte vertegenwoordiging van de gezamenlijke regionale belangen;
- verstrekken van voldoende en tijdige informatie over het Europees beleid en de HNP-activiteiten;
- bijdragen tot een betere kennis en bewustwording in de Nederlandse provincies van het Europees integratieproces;
- verlenen van de faciliteiten voor het adequaat ontvangen van bezoekers." (zie https://www.nl-prov.eu/regios/huis-van-de-nederlandse-provincies/)

4. Aanbevelingen voor de leden van de P4- werkgroepen Europa 2019-2023

De werkgroepen Europa hebben zich de afgelopen vier jaar mogen verdiepen in het Europese provinciale beleid. Een mooi, maar ingewikkeld en breed beleidsgebied. U staat nu voor de prachtige uitdaging om u dit beleid (verder) eigen te maken. De leden van de werkgroepen Europa 2015- 2019 zouden u het volgende willen meegeven voor uw periode als lid van de werkgroep Europa.

Aanbevelingen

- Versterk de controlerol van de P4-werkgroepen door:
    - vaker te vragen (bijv. jaarlijks) om een 'Strategische Terug- en Vooruitblik Europa' en deze in P4-verband te bespreken met de vier Randstad-gedeputeerden;
    - Gedeputeerde Staten bij Europese actualiteiten (bijv. de Brexit) die ook de Randstadprovincies raken om een informatieve brief te vragen;

    - de Gedeputeerden en het HNP te vragen om vaker informatie te verstrekken over Europese onderwerpen en de stand van zaken bij het uitvoeren van het beleid; en
    - hiertoe vaker dan 1 keer per jaar in P4-verband samen te komen;
- Wees pro-actief en probeer in P4-verband af en toe zelf een Europees onderwerp passend in de Randstadstrategie te agenderen;
- Stuur de Randstadstrategie door naar Provinciale Staten voorzien van uw mening;
- Geef Statencommissies vaker een terugkoppeling van uw werkzaamheden in P4-verband;
- Blijf in P4-verband Europafora over actuele onderwerpen voor alle Statenleden organiseren;
- Probeer het voorzittersoverleg in P4-verband door te zetten om zo op de hoogte te blijven van de kwesties die in de werkgroepen van de andere Randstadprovincies leven.
- Organiseer (twee)jaarlijks een werkbezoek aan Brussel, waarbij een bezoek wordt gebracht aan het Huis van de Nederlandse Provincies, het Europees Parlement, en aan de Open Week van het Comité van de Regio's. Daarmee wordt de Brusselse gang van zaken en de betekenis hiervan voor de Randstadregio's duidelijker en beter te 'te controleren'.

Met vriendelijke groet,
namens de leden van de werkgroepen Europa 2015-2019,

mevrouw mr. L. Bonnevits-de Jong (VVD, Zuid-Holland,)
mevrouw H.Chidi (D66, Utrecht),
de heer J. van Slooten (CDA, Flevoland)
de heer drs. J.P.M. van Straaten (CDA, Noord-Holland)
de voorzitters van de P4-werkgroepen Europa